

बालकांचा मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा
अधिकार अधिनियम २००९
दर्जेदार शिक्षणासाठी शाळा बाहय
प्रयोजनासाठी काम करणाऱ्या शिक्षकांच्या
सेवा नियुक्तीच्या मुळ शाळेत वर्ग करण्याबाबत

महाराष्ट्रशासन

शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग

शासन परिपत्रक क्रमांक: आरटीई २०१३/प्र.क्र.१३२/प्राशि-१

मंत्रालय, विस्तार भवन, मुंबई ४०० ०३२

तारीख: ३ मे, २०१३

शासन परिपत्रक -

राज्यातील अनेक प्राथमिक शाळांतील शिक्षकांच्या सेवा जिल्हाधिकारी कार्यालय, जिल्हा परिषद, पंचायत समिती, तहसील कार्यालय, महानगरपालिका, नगरपालिका इत्यादी कार्यालयात प्रतिनियुक्तीने किंवा तात्पुरत्या स्वरूपात वर्ग करण्यात येतात. त्यामुळे अनेक शाळांमध्ये पुरेसे शिक्षक उपलब्ध नसून विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान होते. हा प्रकार थांबविण्यासाठी अशा प्रकारे तात्पुरत्या स्वरूपात सेवा वर्ग होवून शाळा बाहय कामे करणाऱ्या शिक्षकांना पुनश्च: मूळ शाळेवर नियुक्त करण्याची मागणी येत असून याबाबत विधीमंडळामध्ये सुध्दा चर्चा झालेली आहे.

२. राज्यामध्ये बालकांचा मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा हक्क अधिनियम, २००९ लागू झाला आहे. या अधिनियमातील तरतूदीनुसार ६ ते १४ वर्ष वयोगटातील सर्व बालकांना मोफत, सक्तीचे, गुणवत्तापूर्ण व दर्जेदार शिक्षण उपलब्ध करून देण्याची जबाबदारी राज्य शासनावर आहे. त्या दृष्टीने सर्व उपाययोजना करणे शासनास बंधनकारक आहे. वरील अधिनियमाचे परिशिष्ट तसेच कलम २५ नुसार विद्यार्थी व शिक्षक यांचे गुणोत्तर प्रमाण राखणे देखील आवश्यक आहे.

या परिस्थितीत शाळेवर नियुक्त केलेल्या शिक्षकांच्या सेवा त्यांच्या मुळ अध्यापन कार्याऐवजी इतर शाळा बाहय कामासाठी वापरणे अनुचित आहे. त्यामुळे सार्वत्रिक निवडणूकीची मतदान प्रक्रिया (प्रशिक्षण, मतदान व मतमोजणी यासाठी आवश्यक कालावधी) वगळता इतर कोणत्याही प्रयोजनार्थ राज्य शासन, स्थानिक स्वराज्य संस्था अथवा खाजगी संस्थेद्वारे संचलित प्राथमिक व माध्यमिक शाळेतील शिक्षकांच्या सेवा वापरण्यात येवू नयेत.

यास्तव यासंदर्भात असे निर्देशित करण्यात येते की, वरिलप्रमाणे इतर कार्यालयात प्रतिनियुक्तीने किंवा तात्पुरत्या स्वरूपात कार्यरत असणाऱ्या शिक्षकांच्या सेवा तात्काळ त्यांच्या मूळ नियुक्तीच्या शाळेवर वर्ग करण्यात याव्यात. शैक्षणिक वर्ष २०१३-१४ मध्ये दिनांक १ जून, २०१३ नंतर कोणत्याही शिक्षकाच्या सेवा सार्वत्रिक निवडणूकीची मतदान प्रक्रिया वगळता इतर प्रयोजनार्थ वापरल्याची बाब निदर्शनास आल्यास संबंधित शाळेचे मुख्याध्यापक, गट शिक्षणाधिकारी व जिल्हा शिक्षणाधिकारी अथवा प्रशासन अधिकारी यांचेविरुद्ध प्रशासकीय कारवाई करण्यात येईल याची नोंद घ्यावी.

३. सर्व जिल्हाधिकारी, मुख्य कार्यकारी अधिकारी सर्व जिल्हा परिषद, आयुक्त महानगरपालिका, मुख्याधिकारी, नगरपरिषद तसेच शालेय शिक्षण विभागाच्या सर्व क्षेत्रिय अधिकाऱ्यांनी उपरोक्त सूचनांचे पालन करावे.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१३०५०३१५५९३९८५२१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(ना.उ.रौराळे)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव,
२. मा. मंत्री (शालेय शिक्षण),
३. मा. राज्यमंत्री (शालेय शिक्षण)
४. मा. मुख्य सचिव यांचे स्वीय सहायक,
५. अपर मुख्य सचिव, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग,
६. सर्व प्रधान सचिव/ सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
७. सर्व विभागीय आयुक्त,
८. सचिव, राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोग, शासकीय परिवहन सेवाकेंद्राजवळ, वरळी पोलिस कॅम्प, वरळी, मुंबई - २५
९. सर्व जिल्हाधिकारी,
१०. सर्व आयुक्त, महानगरपालिका,
११. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद,
१२. राज्य प्रकल्प संचालक, महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई,
१३. शिक्षण संचालक (प्राथमिक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
१४. शिक्षण संचालक(माध्यमिक व उच्च माध्यमिक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
१५. शिक्षण संचालक(प्रौढ शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
१६. संचालक, महाराष्ट्र राज्य परीक्षा परिषद, पुणे,
१७. संचालक, महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, पुणे,

१८. संचालक, महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ(बालभारती), पुणे,
१९. अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ,
२०. सर्व विभागीय शिक्षण उपसंचालक,
२१. सर्व शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक/माध्यमिक/प्रौढ), जिल्हा परिषद,
२२. सर्व मुख्याधिकारी, नगरपालिका/ नगर परिषद,
२३. सर्व प्रशासन अधिकारी, नगर परिषद/ कटक मंडळे,
२४. शिक्षण निरीक्षक (पश्चिम/ दक्षिण/ उत्तर), बृहन्मुंबई
२५. निवड नस्ती (प्राशि-१ कार्यासन)